

MÁLTEIGURIN

Fólksins varrar

Í sínum kanningum av sambandinum millum orð og tanka hjá børnum gevur tann víðagitni russiski málpsykologurin Lev S. Vygotskij hetta dømið:

«Barnið segir: Ein kúgv eitur ein kúgv, tí hon hevur horn, og ein kálvur eitur ein kálvur, tí hann hevur so lítil horn, og ein hundur eitur ein hundur, tí hann ikki hevur horn, og so er hann eisini so lítil, og ein bilur er slett ikki livandi». (L. S. Vygotkskij: Tænkning og sprog, Reitzels Forlag, København 1980, bd. 2, s. 358).

Fyri barninum er eingin avstandur millum ljóð og týðning. Tey eru ein eind.

Barnið hugsar ekki, um 'kálvur', 'hundur' ella 'bilur' eru »færoyskt« ella »óþæroyskt«. Og skuldi onkur vaksinn funnið uppá at sagt, at tað heldur skuldi itíð »smá horn«, so hevði barnið helst rítt við høvðinum og sagt okkurt sum: nú ert tú klikkaður!

Úr ræðslukvæðinu hjá nýggjari føroyska litteratur-
søgu vita vit, at ein av okkara skribentum fekk rættað
'lambdi' til 'tvævættursar', tí viðkomandi censor helt, at
aldurin var avgerandi. Hann visti ikki, at f hesum skalds-
liga samanhanginum var appellativíð (felagsnavnið)
'lambdi' blivið til pronomið (servanið) 'Lambdi'.

Tað kann vera upp á sítt pláss at spyrja: *hvat er mál?* Summi halda, at fólksins mál er vánaligt og má forbetrast, og at tað málið, sum ein elita hevur gjørt sær, er tað góða málið.

Einki fær verið skeivari.

Málið er tað talaða málið. Og hævduseyðkenndi hjá tí talaða málinum er *uttal*. Eitt mál er *uttala*, bendingarlæra, setningarlæra, týdningslæra og annað, men fyrst og fremst *uttal*. Skrivtmálið er ein koda, sum ongantíð kann troka tað sanna málið av. Skrivtmáls-arrogans kann sam-anlíknast við, at bara tæy, sum duga at morsa, skulu hava rætt til at geva boð frá sær.

Höfuðsinnihaldið í fýrðyrskar málrékt hefur verið vanrækt, t.e. höfuðleys útskipting af orðum. Alt skal fáast til at líkjast vanligum mannamáli og umhverfin annars so *lítið* sum til ber. Útvarpið sigur 'søkja at', tí allir fýrðyringar siga 'leypa á'. Vit skulu siga ES, tí øll onnur siga EU. Skulu vit so eisini finna upp á okkurt »fýrðyrskt« fyrri Nato og brutto og kilo?

Men úttalan verður neyvan tikin upp á tungu.

Sum dæmi um, hvønn tyðning úttalan hevur, kunnu vit taka svenskt og danskt. Hesi bæði grannamálini hava 80-90 prosent av orðangdini í felag. Men svenskarar og danskarar forstonda ikki hvønnannan. Og tað kemur av tí, at *úttalan* er so ymisk. Tað sama kann sigast um norskt. Á vesturlandinum hava tey í hálvtannahundrað ár gramt segt, at osломáði skuldi vera danskt. Og tað er púra rætt – leksikalskt (orðaliga). Men tann eyðkenda norska *úttalan* ger málið norskt.

Tveir ekspertar sum Martin Luther og Christian Matras leggja stóran dent á talimálið.

Luther sigur: Tú mást spyrja mammuna í húsinum, börni-
ni í túninum, tann almindiliga manninn á marknaðinum og
hyggja at munnum á teimum og síggja, hvussu tey
snakka.

Christian Matras skrifvar um »fólksins brögð, um mjúk barnaljód og um orð, sum mæður mæltu stákandi inni við eld«.

Málið er ekki bara ein rekkja av glosum, sum kunnu vera meir ella minni »reinar«. Málið er nógv annað, men mest av øllum *úttala*. Tað er sum Chr. Matras sigur: »Eg fann teg í kvæðum, sum fólksins *varrar* lyftu úr øld í øld«.

D

PIZZA-VINIR

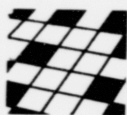
Hefur tú hug at fáa eina eða fleiri **PIZZA** inn á gólfíð, so ring **tífl. 18866**, og tú hefur PIZZA'ina innan ein tíma.

VIT í PIZZARIA royna altíð at hava kostnaðin so lágan sum møguligt, soleiðis at kundin bert rindar 30 kr. fyri heimkoyringina. *Heitta tilboð er tó bert ætlandi fyri viðskiftafólk í Tórshavn.*

Vit yóna, at hetta tilboð kemur væl við.

PIZZARIA - Tlf. 18866

65	NÄMÖ	BRETI	STREY- UR	HABUR	BERNUR	KONU	EDMAN	FETT	SILI- CIUM	TIN	TRE	JOD	ILL- KARID	TOLIB	--?	KELI- PORT	NAYAN
LEIB- ARIN																	
HYALITA					HÜSÜD KONA							MYND OPIN- SARKISI					
VIB- Hydrazin	2							HARELI	CLEAR ILT							FATTI MOTI PINU	
TYSK- LAND		DON SENNÄ 1		AUCHOV HYARC KONA		PERRONS FOURNAN		SJUK- HUS SERLIGA									
STÅL- MYRÖN										RETAMAR HUKU MARADIN							
NORGE		TRE	MILGROB BREITIN WAFEREN			'NOTI' TONS		SARDUR GENTA					BOUT- FELAG GRANNI		3		KONA
MEUCIN									TAB- LETTIR NIKKEL								
NYRINI						VEIKRA SYOUR- IN							BORSAD LATI				
KIRURG- UR		4				5				BIRT						50 STOLUR	
KALUM		TREA (ÄNK)	JUPITER HANI	LAND RLANTV.			6			KG 366 OXYGEN							
BURT!			MARADIN WAPAVIR				FIMM YOKJARI		VIB- SESDOR HUNDUR				7				AV- KOLOR
VARREAS ESLK					8					9	A & JEAN KONA						
EISEN- HOVER	10			TONS FOURNAN		'FOLDUR (RUSS) 12	NORGE KONU	LUSHIM EITT GRANNI			RGS- SANGCAN NGS					FYRI- SETING TENTI	
TABLETT IR																	
		FOSFOR	TVEY NULL		LYEA OE		VAY RETAMAR										
HYALPARI						11					FYRI- SETING						ALFA

KROSSORÐAGÁTA

**Vinnari: Ó. J. í Dímun,
Undir Glaðsheyggi 11
100 Tórshavn**

Loysnin frá seinastu viku

Loysunarorðið: **ZANZIBAR**

T	A	N	Z	A	N	I	A	N	A	M	I	B	I	A
O	G	N	I	N	V	N	I	N	R	O	N	O		
N	N	M	T	I	G	O	R	Q	A	T	A	R		
G	A	M	B	I	A	O	R	V	A	N	S	T		
A	I	A	N	E	L	L	A	A	W	A				
64	G	A	B	O	N	A	O	N	N	G	A			
Z	N	W	M	M	V	A	N	A	N	E	T			
A	I	E	I	N	A	R	A	A	R	A	U			
H	S	I		E	R	A	N	M	Q	O	R	A		
B	A	N	J	A	R	I	E	K	S	T	E	V		
I	N	I		A	K	S	L	A	R	O	A			
A	Z	I	M	U	T	A	L	I	R	I	N	G	U	R
A		Z	R	E	F	E	R	M	A		I			
W	I	N	J	H	O	E	K	R	A	N	T	U		
A	R	N	O	G	A	M	G	E	P	A	R	D		
R	E	N	N	I	G	E	T	H	I	O	P	I	A	

600,90

Hvønn leygardag

verður krossorðagáta í blaðnum. Drigið verður millum rætta innsendu loysnirnar. Vinningurinn er ein av niðanfyri nevndu bókum frá Føroya Skúlabókagrunni. (Krossa av hvørja tú best kundi hugsað tær).

Fyri at verða við í dráttinum um vinningin, má loysunar-
orðið vera okkum í hendi í *seinasta lagi hósðagin*. Vinn-
arin verður saman við loystu gátuni kunngjördur í blað-
num næsta leygardagin.

Sendið loysunarorðið til: **Sosíalúrin, Box 76, 110 Tórs-
havn** – og viðmerkið **»Krossorðagáta nr. _____«** á bjálvan.

Loysunar-

orđið:

Назва

Bústa

Bvgd/bvu

Lesið færoyvskt – hugsið færoyvskt!

- ☐ Fuglar í Norðurhøvum
- ☐ Stjórnarskipanarmálið 1946
- ☐ Spell at sólin kom upp
- ☐ Politiska søga Føroya 1814–1906
- ☐ Føroyskir soppar
- ☐ Døgurðabókin
- ☐ Søgan um eplið
- ☐ Heimsatlas
- ☐ Mannakroppurin – og hvussu hann starvar
- ☐ Alfagurt ljóðar mín tunga (flega/ljóðband)

*Bækur og annað tilfar
– bæði innan og utan skúlagátt.*

FØROYA SKÚLABÓKAGRUNNUR

